

Novela protierozní vyhlášky

Ochrana zemědělské půdy před erozí

ADAPTACE NA ZMĚNU KLIMATU

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR

(tzv. „národní adaptační strategie“ nebo „NAS“)

- Schválena vládou 26. 10. **2015**

Národní akční plán adaptace na změnu klimatu

(tzv. „NAP adaptace“)

- Schválen vládou 16. 1. **2017**

1. aktualizace NAS a NAP adaptace

- Schválena vládou 13. 9. **2021**

2. aktualizace Národního akčního plánu adaptace

- **právě probíhá**

NÁRODNÍ ADAPTAČNÍ STRATEGIE

Projevy a dopady změny klimatu v ČR

Hlavní oblasti dopadů změny klimatu v ČR

NÁRODNÍ ADAPTAČNÍ STRATEGIE

Dlouhodobé sucho

Projekce klimatických modelů předpokládají zvyšování četnosti výskytu a intenzity sucha. Do budoucna lze s velkou pravděpodobností očekávat další růst teploty vzduchu a zvýšení výparu vody bez náhrady nárůstem srážek. To povede ke zvýšení rizika výskytu sucha, zejména v teplejší části roku.

Zejména v nižších a středních polohách se změní zimní režim srážek. Změní se tak období maximálního doplňování zásob vody v půdě a v podzemních vodách a pravděpodobně se sníží také množství doplňované vody. Typický pokles zásob vody v krajině v průběhu roku započne dříve.

Do konce 21. století se dá předpokládat nárůst počtu dnů s nedostatkem vláhy. To způsobí stres suchem, pokles průtoků ve vodních tocích a vodní stres především v regionech, které jsou již dnes ohrožené poklesem vydatnosti vodních zdrojů.

Podle současných předpovědí budou suchem nejvíce ohroženy kraje Jihomoravský, Olomoucký a hlavní město Praha. Zčásti pak Zlínský kraj, Moravskoslezský kraj, Kraj Vysočina, Pardubický kraj, Královéhradecký kraj, Středočeský kraj, Plzeňský i Ústecký kraj.

Dopady dlouhodobého sucha v relevantních oblastech

Lesní hospodářství

- Chřadnutí smrku, zatím dominantní dřeviny našeho lesnictví, zejména v případě monokulturních porostů na nevhodných stanovištích
- Chřadnutí borovic a dalších druhů dřevin vč. listnatých
- Snížená odolnost lesů vůči klimatickému stresu a škůdcům kvůli nevhodné druhové, věkové a prostorové skladbě lesů v kombinaci se suchem
- Změna areálu druhů, ekologické stability krajiny, ekologických vazeb a druhové skladby
- Zvýšené šíření některých problémových invazních druhů dřevin v lesích
- Enormní množení kůrovce (až tři generace za sezonu) v důsledku horkého a suchého počasí
- Znesnadnění adaptace lesů vlivem škod způsobených zvěří
- Komplexní změny na rozsáhlých holinách vzniklých v důsledku sucha (degradace lesní půdy, zvýšeným osvětlením a teplotou) vedoucí ke snížení úrodnosti a schopnosti zadržovat vodu
- Snížení ukládání uhlíku v lesních ekosystémech v důsledku plošného chřadnutí a ubývání lesa
- Nárůst požárního nebezpečí, nižší riziko zahoření je v listnatých lesích

Zemědělství

- Zvýšení rizika šíření škodlivých organismů
- Ohrožení nejúrodnějších regionů, především nížin, epizodami zemědělského sucha, zejm. na vysychavých a lehkých půdách
- Dopad na rostlinnou výrobu, jakožto zdroj potravin, krmiv a jiných surovin, a tím i na živočišnou výrobu a potravinářství
- Snížení úrodnosti půdy
- Snížení kvality a dostupnosti vody či rekreačního potenciálu území
- Zvýšené erozní ohrožení v souvislosti s jednostranně zaměřenou rostlinnou výrobou
- Znečištění vodních toků a ovzduší odnosem nevyužitých živin z minerálních hnojiv
- Změna vlastností půd a snížení produkčního potenciálu pro dosud pěstované plodiny
- Zvýšený výskyt polních požárů

NÁRODNÍ AKČNÍ PLÁN ADAPTACE

Reaguje na všechny významné projevy změny klimatu v ČR (7)

Rozpracovává rámec adaptačních opatření NAS do konkrétních úkolů, kterým přiřazuje gesci, termíny plnění, relevanci k jednotlivým projevům změny klimatu a zdroje financování

EROZE PŮDY

vodní eroze

větrná eroze

PROTIEROZNÍ VYHLÁŠKA

1. VODNÍ EROZE

účinnost od 7/2021

vodní eroze ohrožuje přibližně polovinu rozlohy zemědělské půdy v ČR

49 % orné půdy = 1,2 mil. hektarů

ročně hrozí ztráta 20 mil. tun ornice
= ztráta více než 4 mld. Kč

2. NOVĚ I VĚTRNÁ EROZE

účinnost od 7/2027

představuje závažný problém,
a to zejména na jižní Moravě
a v Polabí

6 % půdy = 150 tisíc ha nejvíce
ohrožených půd větrnou erozí

Protierozní kalkulačka

Monitoring eroze

Ministerstvo životního prostředí

VODNÍ EROZE

Co to pro zemědělce znamená?

- 1. erozní událost v Monitoringu eroze -> 2. erozní událost (opakovaná) na stejné ploše spouští kontrolu hospodaření -> hodnocení Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy
- nejde-li o vyšší moc (taková srážka, kdy erozi nešlo zabránit) -> plánování v **Protierozní kalkulačce**
- **plány protierozního hospodaření** na 5 let -> možnost kontroly orgánu ochrany ZPF (ORP)
- **aktuálně 27 ploch v režimu kalkulačky**
- důležitá je kvalita záznamů v Monitoringu eroze (chystaná nová vyhláška) – kompetence SPÚ
- ročně zhruba **500 nahlášených erozních událostí v Monitoringu eroze**, skutečný počet může být až desetkrát vyšší
- **vyhláška slouží jako "radar"** – úředníci zemědělcům nepředepisují, co a jak mají pěstovat – pouze jim poskytují nástroj (kalkulačka), díky němuž si **mohou sami zvolit způsob hospodaření k ochraně půdy před erozí**

VODNÍ EROZE

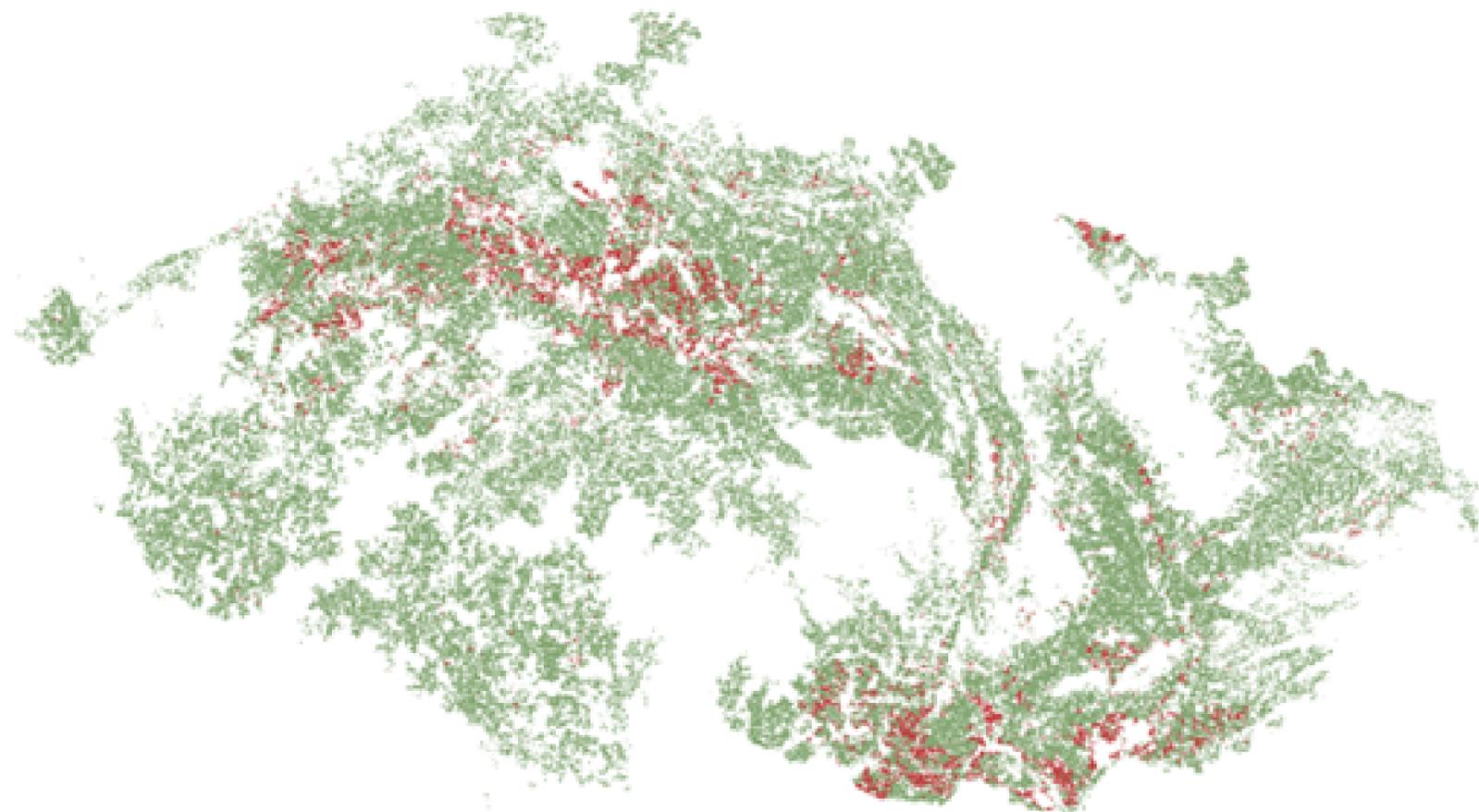
Fotodokumentace vybraných erozních událostí zaznamenaných v Monitoringu eroze zemědělské půdy (<https://me.vumop.cz>)

VĚTRNÁ EROZE

Podobný princip jako u vodní eroze

- využití Monitoringu eroze
- vrstva erozně ohrožené půdy v Protierozní kalkulačce (bez konkrétní hodnoty jako u vodní eroze)
- při opakované erozní události orgán ochrany ZPF nařizuje protierozní opatření (konkrétní výběr je na uživateli půdy)

6% (cca 150 tis. ha)

VĚTRNÁ EROZE

VĚTRNÁ EROZE

Podobný princip jako u vodní eroze

Opatření proti větrné erozi:

- pásové střídání plodin
- zakládání porostu ochranné plodiny, meziplodiny nebo rostlinných zbytků
- pásové zpracování půdy
- zakládání porostů s pomocnou plodinou
- zakládání porostů s podsevem
- pomocné plodiny v prostoru mezi hrůbku při pěstování
- ozelenění připravených hrůbků pro sázení brambor
- **větrolamy nebo stromořadí**

jako u vodní eroze

KRAJINNÉ PRVKY JAKO PROTIEROZNÍ OPATŘENÍ

- řešení pro ochranu půdy před erozí
- remízky, aleje, větrolamy, mokřady, meze a terasy
- MŽP dlouhodobě poskytuje **dotace až do výše 100 % nákladů**
- **1 miliarda korun na krajinné prvky v letech 2024-2025**
- projekty od 250 tis. Kč do 5 mil. Kč = AOPK
- projekty nad 5 mil. Kč = SFŽP

EVROPSKÁ SMĚRNICE O MONITORINGU PŮDY

- **vychází ze Strategie EU pro půdu**
- schváleno EP 23.10.2025, platnost od 16.12.2025
- cíl: zdravá půda do roku 2050

- **protierozní vyhláška = splněna směrnice
o monitoringu půdy v oblasti ochrany půdy před
erozí**

Děkujeme za pozornost

Ministerstvo životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí

@ministerstvo_zp

@mzpcr

@ministerstvozivotnihoprostredi